

1. КОМУНАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ

*„Dysenteria et cholera,
cum parum valetudinis curandae aquae hygiene coniunguntur,
sunt notabiles causae praematura mortalitatis.“*

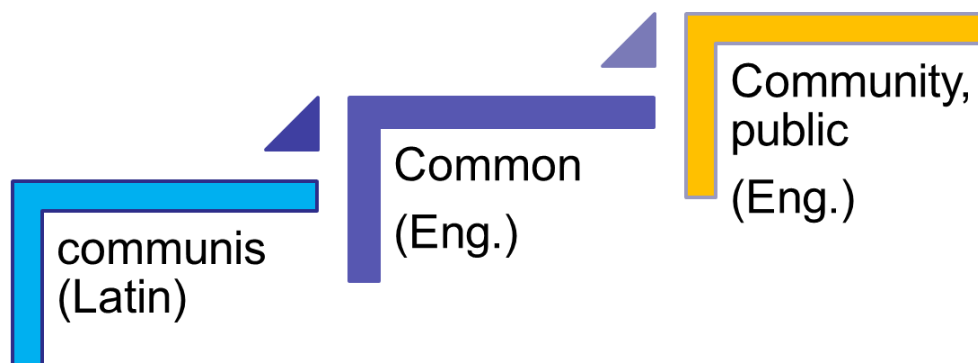
Ова латинска фраза може укратко да синтетиче истраживања и закључке до којих је дошао знаменити енглески научник Џон Сноу (отац савремене епидемиологије, који се никако не сме мешати са измишљеним ликом из познате телевизијске серије „Игра престола“) у 19. веку, анализирајући узроке честе појаве колере и дизентерије у Лондону. Када је овај познати научник почео да анализира узроке и векторе ширења болести које се преносе водом, вероватно није имао у виду да је дао изузетан допринос развоју савремених комуналних система, пре свега из угла јавне хигијене, која је некако током средњег века изгубила на значају. Његово истраживање је инспирисало фундаменталне промене у лондонском јавном систему водоснабдевања и канализације, што је довело до сличних модификација у другим градовима и најважнијих побољшања јавне хигијене широм света, што је означило почетак формирања модерних јавних комуналних предузећа.

Имајући у виду претходну констатацију, ефикасан, делотворан, поуздан, континуиран и одржив комунални систем је предуслов за друштвено благостање савременог људског друштва, али и за заштиту животне средине у урбаним срединама. Ово је посебно важно у ери интензивне урбанизације, где проценат становништва у урбаним агломерацијама константно расте, што ствара нове изазове у домену задовољавања суштинских људских потреба, с једне стране, и ефективне заштите животне средине, с друге стране. Као адекватан механизам за задовољавање оваквих двојних потреба друштва, комунални систем је одавно препознат као неопходан елемент људских заједница. Међутим, имајући у виду већ поменуте ефекте урбанизације, климатских промена, али и промена навика и потреба просечног члана савременог домаћинства, конзумеризма, нових технологија, нових производа и самим тим емергентних загађивача, неопходност трансформације и реорганизације комуналних услуга у контексту ефикасног одговора на савремене изазове је неопходност.

Али, обзиром да ниједна друштвена делатност није савршена, важно је идентификовати недостатке у јавном комуналном систему и дефинисати почетне кораке његове трансформације и реорганизације. Ово је пре свега важно с обзиром на то да просечно учешће комуналних делатности у оквиру привредног потенцијала дате земље представља значајних два до пет одсто. Такође, ако посматрамо домаћинства као директне или индиректне кориснике јавних комуналних услуга, лако се може дефинисати закључак да комунални трошкови на нивоу кућног буџета врло лако могу преоптеретити финансијску стабилност просечне породице. Због тога је веома важно спроводити ефикасну политику унапређења рада јавних комуналних служби, што може довести до повећања доприноса јавно-комуналне делатности благостању како државе уопште тако и појединаца, тј. крајњих корисника јавних комуналних услуга и производа.

Комунални системи обухватају техничко-технолошке ресурсе, али и организационе и правне елементе који имају за циљ унапређење квалитета живота на територији одређене јединице локалне самоуправе. Ефикасан и делотворан комунални систем је од суштинског значаја у сваком великом граду, малој општини или селу (које такође може имати одређени, рудиментарни комунални систем, првенствено због потреба за сахрањивањем). Штавише, значај комуналних система, односно јавне хигијене, добио је још већи значај током пандемије изазване вирусом Covid-19, с обзиром да је јединица локалне самоуправе, између осталог, дужна да води рачуна и о превенцији ширење заразних болести, без обзира на порекло, интензитет и вирулентност патогена.

У термилошкој смислу реч (придев) *комунални* води порекло из латинског језика, где се под термином *communis* који је настао спајањем две латинске речи *con* (*заједно*) и *munus* (*обавеза*) подразумева уређење и обављање оних привредних делатности које су од заједничког, тј. општег интереса. Овај термин је у 19. веку ушао у енглеско говорно подручје а касније у већину светских језика, мада се данас у међународној литератури више користи термин *public utilities*, или само *utilities* када се говори о комуналним делатностима, уместо термина *communal utilities*.

Слика 1. Порекло придева комунални

У односу на светска искуства у области уређења комуналних делатности могу се приметити врло шаролики приступи у дефинисању обима, садржаја, структуре и хијерархијских односа у комуналним системима.

Тако, на пример, на нивоу Европске уније не постоји обједињујућа директива која уређује област комуналних делатности, већ се делови појединих секторских директива примењују у оним случајевима који су повезани са комуналним системом (Оквирна директива о водама, Директива о отпаду, Директива о управљању индустријским емисијама, Директива о енергетској ефикасности, Директива о јавним набавкама, Директива о квалитету воде за пиће....).

Један од ретких ЕУ докумената који се делимично односи на функционисање јединице локалне самоуправе, односно индиректно на организацију комуналних делатности јесте Европска повеља о локалној самоуправи из 1985. године која поставља веома широке стандарде за обављање изворних надлежности локалних самоуправа (па самим тим и за управљање комуналним јавним предузећима) и даје принципе у вези са обављањем делатности у комуналној области, који се морају усагласити са унутрашњим правним системима држава чланица или држава које су у процесу приступања.

Поред поменуте повеље и секторских директива које постоје на нивоу Европске уније, функционисање комуналних делатности мора бити усаглашено са критеријума из Копенхагена и Мадрихта, где постоје и индиректни релевантни аспекти усаглашавања оперативног функционисања јавних комуналних предузећа - ЈКП и њиховог односа са оснивачима, што је најчешће јединица локалне самоуправе.

Комунални систем представља систем пружања услуга или производа којима се задовољавају основне животне потребе физичких и правних лица у складу са политиком развоја локалне заједнице и усвојеном планском документацијом.

У овако структурираној дефиницији комуналног система фокус је на задовољавању основних животних потреба физичких и правних лица што се графички може илустровати на следећи начин:

Слика 2: Концептуални оквир уређења комуналних делатности

Са друге стране, иако је то недовољно наглашено у постојећој законској регулативи Републике Србије, комунални систем односно комуналне делатности представљају **нужни предуслов** за успостављања система заштите животне средине на локалном нивоу а због броја запослених и специфичних професионалних ризика и потребу јачања капацитета у области заштите на раду, што се може илустровати на следећи начин:

Слика 3: Утицајни аспекти у комуналном систему

Уставом Републике Србије, чланом 190. Став 1. Тачка 1) **прописано је да општина, преко својих органа, у складу са законом уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности.** Дакле, јединице локалне самоуправе су у уставној и законској обавези да обезбеде услове за обављање комуналних делатности у складу са законом који регулише комуналне делатности. Штавише, комуналне делатности и комунални систем морају бити уређени тако да, пре свега, задовољавају основне животне потребе становника одређене јединице локалне самоуправе - ЈЛС (доминантно град или општина, значајно ређе село).

Основа за уређење, организовање и функционисање комуналних делатности у Републици Србији дефинисана је **Законом о комуналним делатностима** ("Службени гласник РС", бр. 95/2018).

Додатно, **садржина, начин и услови за отпочињање обављања комуналних делатности** а посебно: **стручна оспособљеност кадрова и технички капацитет** које морају да испуне вршиоци комуналних делатности за обављање одређене комуналне делатности, прописани су **Уредбом о о начину и условима за отпочињање обављања комуналних делатности** ("Службени гласник РС", бр. 51/2019), док је вођење одређених евиденција и касније достављања извештаја на основу њих регулисано **Уредбом о садржини и начину вођења евиденције привредних субјеката који обављају одређену комуналну делатност** ("Службени гласник РС", број 94/2019).

Од мноштва више или мање повезаних законских аката битно је поменути и **Закон о јавним предузећима** ("Службени гласник РС", бр. 88/2019.), који у члану 2. дефинише делатности које се у пракси (*de facto*) препознају као делатности које уређује Република или Покрајина, као што су делатности: рударства и енергетике, саобраћаја, електронских комуникација, издавања службеног гласила Републике Србије и издавања уџбеника, нуклеарних објеката, наоружања и војне опреме, коришћења, управљања, заштите, уређивања и унапређивања добара од општег интереса и добара у општој употреби (воде, путеви, шуме, пловне реке,

језера, обале, бање, дивљач, заштићена подручја и др.), где став 2. гласи: **Делатности у смислу става 1. члана 2. Закона о јавним предузећима јесу и комуналне делатности, као и друге делатности одређене законом као делатности од општег интереса.** На овај начин долази до дуплирања законске терминологије које се односи на појам комуналних делатности, што у пракси резултује одређеним бројем (додуше не тако великим) јавних предузећа која се делатносима од општег интереса.

На локалном нивоу јединица локалне самоуправе, тј. општина, односно град уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности и њиховог развоја. Комуналне делатности су делатности од општег интереса и обављају се на начин којим се обезбеђује задовољавање потреба корисника комуналних производа и комуналних услуга на одређеном подручју. Комуналну делатност обавља јавно комунално, односно друго предузеће и предузетник, зависно од природе комуналне делатности и конкретних услова и потреба у општини, у складу са законом и прописима донетим на основу закона.

Сходно Закону о комуналним делатностима, комуналне делатности су делатности производње и испоруке комуналних производа и пружање комуналних услуга, који су незамењив услов живота и рада грађана и других субјеката на одређеном подручју, и то:

- 1) снабдевање водом за пиће;
- 2) пречишћавање и одвођење атмосферских и отпадних вода;
- 3) производња, дистрибуција и снабдевање топлотном енергијом;
- 4) управљање комуналним отпадом;
- 5) градски и приградски превоз путника;
- 6) управљање гробљима и сахрањивање;
- 1) ба) погребна делатност;
- 7) управљање јавним паркиралиштима;
- 8) обезбеђивање јавног осветљења;
- 9) управљање пијацама;
- 10) одржавање улица и путева;
- 11) одржавање чистоће на површинама јавне намене;
- 12) одржавање јавних зелених површина;
- 13) димничарске услуге;
- 14) делатност зоохигијене.

Скупштина општине може, као комуналне делатности, одредити и друге делатности од локалног интереса и прописати услове и начин њиховог обављања (одржавање јавних WC-а, одржавање јавних купатила, кафилерија, одржавање јавних бунара и чесми, скела, као и друге делатности од локалног интереса), што је графички илустровано на следећој слици:

Слика 4: Потенцијално проширење опсега комуналних делатности

Конкретно, под одређеним комуналним делатностима се подразумева:

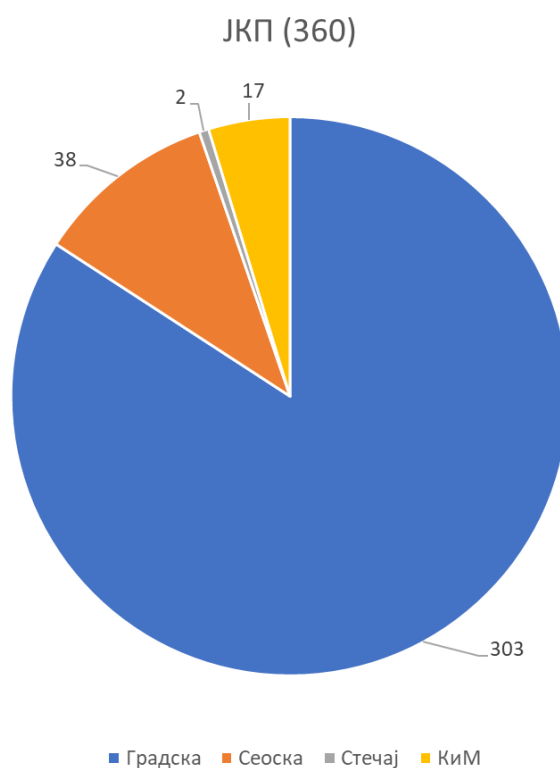
- 1) снабдевање водом за пиће је захватање, пречишћавање, прерада и испорука воде водоводном мрежом до мерног инструмента потрошача, обухватајући и мерни инструмент;
- 2) пречишћавање и одвођење атмосферских и отпадних вода је сакупљање, одвођење, пречишћавање и испуштање отпадних, атмосферских и површинских вода са површина јавне намене, односно од прикључка корисника на уличну канализациону мрежу, третман отпадних вода у постројењу за пречишћавање, црпљење, одвоз и третирање фекалија из септичких јама;
- 3) производња и дистрибуција топлотне енергије - централизована производња и дистрибуција у више објеката водене паре, топле или вреле воде за потребе грејања;
- 4) управљање комуналним отпадом је сакупљање комуналног отпада, његово одвожење, третман и безбедно одлагање укључујући управљање, одржавање, санирање и затварање депонија, као и селекција секундарних сировина и одржавање, њихово складиштење и третман;
- 5) градски и приградски превоз путника је превоз путника унутар насељених места или између насељених места која се налазе на територији јединице локалне самоуправе, који обухвата јавни линијски превоз аутобусом, тролејбусом, трамвајем, метроом, жичаром, путничким бродом, скелом и чамцем за привредне сврхе, као и обезбеђивање места за укрцавање и искрцавање путника (станица, стајалишта и плутајућих објеката за пристајање пловила која врше превоз путника у домаћој линијској пловидби и сл. као саобраћајних објеката који се користе у тим видовима превоза);
- 6) управљање гробљима и сахрањивање је: управљање и одржавање гробља; одржавање гробног места и наплата накнаде за одржавање гробног места; обезбеђивање, давање у закуп и продаја уређених гробних места; покопавање и ексхумација посмртних остатака, кремирање и остављање пепела покојника; одржавање објеката који се налазе

- у склопу гробља (мртвачница, капела, розаријум, колумбаријум, крематоријум); одржавање пасивних гробља и спомен-обележја;
- ба) погребна делатност је преузимање и превоз посмртних остатака од места смрти, односно места на коме се налази умрла особа (стан, здравствена установа, институти за судску медицину и патологију, установе социјалне заштите и друга места) и превоз до места одређеног посебним прописом (патологије, судске медицине, гробља, крематоријума, аеродрома, пословног простора погребног предузећа у ком постоје прописани услови за смештај и чување покојника), организација сахране и испраћаја са прибављањем потребне документације за организацију превоза и сахрањивања, чување посмртних остатака у расхладном уређају и припремање покојника за сахрањивање;
- 7) управљање јавним паркиралиштима је услуга одржавања јавних паркиралишта и простора за паркирање на обележеним местима (затворени и отворени простори), организација и вршење контроле и наплате паркирања, услуга уклањања непрописно паркираних, одбачених или остављених возила, премештање паркираних возила под условима прописаним овим и другим посебним законом, постављање уређаја којима се по налогу надлежног органа спречава одвожење возила, као и уклањање, премештање возила и постављање уређаја којима се спречава одвожење возила у случајевима предвиђеним посебном одлуком скупштине јединице локалне самоуправе којом се уређује начин обављања комуналне делатности управљања јавним паркиралиштима, као и вршење наплате ових услуга;
- 8) обезбеђивање јавног осветљења обухвата одржавање, адаптацију и унапређење објеката и инсталација јавног осветљења којима се осветљавају саобраћајне и друге површине јавне намене;
- 9) управљање пијацама је комунално опремање, одржавање објеката на пијацама (пијачног пословног простора, укључујући и киоске и тезге на отвореном простору), давање у закуп тезги на пијацама и организација делатности на затвореним и отвореним просторима који су намењени за обављање промета пољопривредно-прехрамбених и других производа;
- 10) одржавање улица и путева у градовима и другим насељима је извођење радова којима се обезбеђује несметано и безбедно одвијање саобраћаја и чува и унапређује употребна вредност улица, путева, тргова, платоа и сл.;
- 11) одржавање чистоће на јавним површинама је чишћење и прање асфалтираних, бетонских, поплочаних и других јавних површина, прикупљање и одвожење комуналног отпада са тих површина, одржавање и прање посуда за отпатке на јавним површинама, као и одржавање јавних чесми, бунара, фонтана, купалишта, плажа и тоалета као комуналних објеката;
- 12) одржавање јавних зелених површина је уређење, текуће и инвестиционо одржавање, реконструкција и санација зелених, рекреативних површина и приобаља;
- 13) димничарске услуге обухватају чишћење и контролу димоводних и ложних објеката и уређаја и вентилационих канала и уређаја, вађење и спаљивање чађи у димоводним објектима, преглед новоизграђених и дограђених димоводних и ложишних објеката и уређаја и мерење емисије димних гасова и утврђивање степена корисности ложишног уређаја, осим у случајевима када наведене послове обављају правна лица или предузетници овлашћени у складу са законом којим је уређена област цевоводног транспорта гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуције гасовитих угљоводоника, као и законом којим је уређена област ефикасног коришћења енергије;
- 14) делатност зоохигијене обухвата послове: хватања, превоза, збрињавања, смештаја напуштених и изгубљених животиња у прихватилиште; контроле и смањења популације изгубљених и напуштених паса и мачака; нешкодљивог уклањања и транспорта лешева животиња са јавних површина и објеката за узгој, држање, дресуру, излагање, одржавање такмичења или промет животиња до објеката за сакупљање, прераду или уништавање споредних производа животињског порекла на начин који не

представља ризик по друге животиње, људе или животну средину; спровођења мера за смањење популације глодара, инсеката и штетних микроорганизама мерама дезинфекције, дезинсекције и дератизације на јавним површинама.

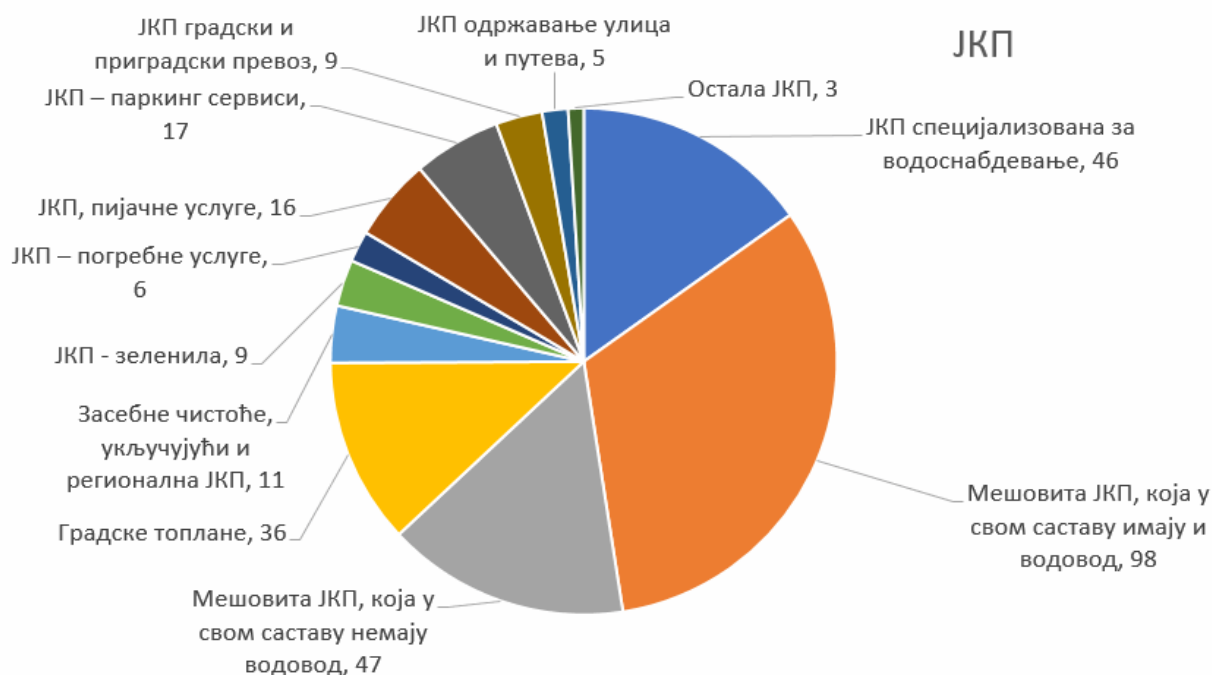
У Републици Србији се као кључни (доминантни), а често и једини – пружаоци одређених комуналних услуга на локалном нивоу, јављају јавна комунална предузећа – ЈКП, која морају узети у обзир стандарде које је поставила Европска унија у вези са услугама, укључујући и квалитет и обим комуналних услуга, као и комунитарно право о надметању и набавкама, право корисника да се изјасни о квалитету комуналне услуге коју користи, итд. Поред јавних комуналних предузећа, вршење дела комуналних делатности може да се повери и предузетницима на одређени временски период, о чему ће више бити речи у наредном делу литературе.

Јавних комуналних предузећа у Републици Србији има око 360, што се може видети на слици 5.

Слика 5. Оквирни број и природа ЈКП-а у Републици Србији

Оквирна расподела ЈКП-а према комуналним делатностима које обављају је дата на слици 6.

Слика 6. Расподела ЈКП-а према делатностима које врше

Општина, односно град обезбеђује организовано и трајно обављање и развој комуналних делатности, а нарочито:

1. материјалне, техничке и друге услове за изградњу, одржавање и функционисање комуналних објеката и за обезбеђивање техничког и технолошког јединства система;
2. опште услове за трајно и континуирано обављање комуналних делатности;
3. потребан обим и квалитет комуналних услуга у зависности од потреба и материјалних могућности корисника услуга, материјалних могућности општине, као и од могућности за развој комуналне
4. делатности;
5. остваривање надзора и контроле у обављању комуналних делатности.

Комуналним објектима сматрају се грађевински објекти са уређајима, инсталацијама и опремом, сама постројења, уређаји и инсталације и други објекти који служе за производњу комуналних производа и пружање комуналних услуга корисницима, као и уређено грађевинско земљиште и друга добра у општој употреби.

Обављање комуналних делатности може да се организује за две или више општина, односно више насеља, под условима утврђеним законом и споразумом скупштина тих општина. Споразумом скупштине општина уређују нарочито:

- међусобна права и обавезе у обезбеђивању услова за обављање комуналних делатности на подручјима тих општина,
- права и обавезе комуналног, односно другог предузећа или предузетника у обављању поверене делатности, као и
- начин доношења одлука у случају несагласности општина о појединим питањима везаним за обављање комуналне делатности чије решавање не трпи одлагање (сагласност на цене, вршење контроле и др.).

За обављање комуналних делатности општина оснива јавна комунална предузећа, или њихово обављање поверава другом предузећу, односно предузетнику, у складу са законом и прописом скупштине општине.

Делатности пречишћавања и дистрибуције воде, пречишћавања и одвођења атмосферских и отпадних вода, производње и снабдевање паром и топлотом водом, као и трамвајски, тролејбуски и шински превоз путника у градском саобраћају, по правилу обављају јавна комунална предузећа, са напоменом да у последњој верзији актуелног Закона о комуналним делатностима и део комуналне делатности снабдевања водом за пиће може бити поверен предузетнику.

Поједине комуналне делатности, односно обављање тих делатности на одређеном подручју, кад оснивање јавног предузећа не би било рационално обзиром на обим послова и број корисника, општина може поверити другом предузећу и предузетнику уговором.

Општина може основати јавно комунално предузеће за обављање и других делатности или њихово обављање поверити другом предузећу или предузетнику. За обављање делатности јавне расвете уговор се закључује са предузећем које врши дистрибуцију електричне енергије на одређеном подручју, непосредном погодбом.

Скупштина општине може одлучити, на предлог месне заједнице, да се о организовању обављања појединих комуналних делатности или послова из оквира тих делатности у сеоским и издвојеним сеоским насељима, када те делатности служе искључиво потребама становништва и других субјеката у тим насељима, стара месна заједница (одржавање сеоских гробаља, одржавање јавних чесми и сл).

Поједине послове из оквира своје делатности јавно комунално предузеће може поверити другом предузећу или предузетнику, на начин и по поступку утврђеном прописом скупштине општине, под условом да нису у функцији остваривања јединства техничко-технолошког система и да је оснивач за то дао сагласност.

Обављање комуналних делатности или појединих послова из оквира тих делатности које се могу поверити предузећу или предузетнику врши се, по правилу, на време до пет година. Уколико се обављање комуналних делатности или појединих послова из оквира тих делатности поверава предузећу или предузетнику који преузима обавезу улагања средстава у ту делатност, период на који се поверавање врши може трајати онолико колико траје период повраћаја уложених средстава, али не дуже од 25 година.

Јавно комунално предузеће које је основала општина за обављање делатности по истеку пет година по оснивању, конкурише за добијање послова под једнаким условима са осталим заинтересованим предузећима и предузетницима, а на начин и по поступку утврђеним прописом скупштине општине.

Скупштина општине прописује услове и начин поверавања обављања комуналних делатности на основу јавног конкурса, а нарочито:

- услове и начин спровођења јавног конкурса;
- питања која се обавезно регулишу уговором;
- општински орган који у име општине закључује уговор;
- време на које се закључује уговор;
- услове и поступак раскида уговора пре истека времена на које је закључен и права и обавезе које из тога проистекну.

Локалним прописом се одређује и начин контроле у обављању комуналних делатности, односно пружању комуналних услуга поверених другим предузећима и предузетницима и одређује орган општине који ће се старати о обезбеђивању уговором преузетих обавеза.

Скупштина општине прописује услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности и услове за коришћење комуналних производа, односно комуналних услуга, а нарочито:

- техничко, санитарно-хигијенске и здравствене и друге посебне услове за обављање делатности којима се обезбеђује одређени обим, врста и квалитет услуга, ако њихов квалитет није прописан;
- начин обезбеђивања континуитета у вршењу комуналних делатности;
- права и обавезе јавног комуналног или другог предузећа, односно предузетника, који обављају комуналну делатност и корисника комуналних производа и услуга;
- начин наплате цене за комуналне производе, односно за коришћење комуналних услуга, као и права корисника у случају неиспоруке или некавалитетне испоруке комуналног производа и невршења, односно некавалитетног вршења комуналне услуге;
- начин поступања и овлашћења органа општине у случају прекида у производњи комуналних производа или пружању услуга у случају непредвиђених околности (хаварија, елементарних непогода, прекида испоруке енергената за рад постројења и др.) или штрајка, као и оперативне мере које предузима јавно комунално или друго предузеће, односно предузетник у тим случајевима, као и ред првенства у испоруци комуналних производа и пружању комуналних услуга, кад услед више силе дође до смањеног обима у вршењу тих делатности, односно услуга.

Скупштина општине прописује начин организовања послова на уређивању и одржавању гробља, гробова и крематоријума и друге услове везане за обављање погребних услуга.

Комуналну делатност могу обављати јавна и друга предузећа и предузетници ако испуњавају услове у погледу техничко-технолошке опремљености и организационе и кадровске оспособљености, а у зависности од врсте и природе комуналне делатности, односно послова, као и друге услове које утврди својим прописом скупштина општине.

Јавно комунално предузеће и друго предузеће, односно предузетник коме је поверено обављање комуналне делатности организују свој рад и пословање на начин којим се обезбеђује:

- трајност, односно континуитет у обављању комуналних делатности;
- обим и врста комуналних производа и услуга, којима се постиже потребан ниво у задовољавању потреба корисника;
- одговарајући квалитет комуналних производа и услуга, који подразумева нарочито: здравствену и хигијенску исправност према прописаним стандардима и нормативима, тачност у погледу рокова испоруке, сигурност корисника у добијању услуга, поузданост у пружању услуга и заштите животне средине;
- развој и унапређивање квалитета и асортимана комуналних производа и услуга, као и унапређивање организације рада, ефикасности и других услова производње и пружања услуга;
- ред првенства у снабдевању комуналним производима и у пружању комуналних услуга у случају више силе, у складу са прописом општине;
- мере заштите и обезбеђење комуналних објеката, уређаја и инсталација;
- стална функционална способност комуналних објеката, одржавањем грађевинских и других објеката, постројења и опреме који служе за обављање комуналних делатности.

Испорука комуналног производа, односно пружање комуналне услуге, не може да се ускрати кориснику, осим у случајевима и под условима утврђеним законом. Испорука комуналног производа, односно пружање комуналне услуге може се ускратити привремено кориснику, ако комунални производ, односно услугу користи ненаменски, преко дозвољеног обима или другог прописаног услова или самовласно без одобрења надлежног органа, односно организације, ако не плаћа комуналну услугу у прописаним роковима и ако преузимање комуналног производа, односно услуга врши преко објеката, уређаја и инсталација које не испуњавају услове у погледу техничке исправности, санитарне заштите, заштите животне средине и друге прописане услове. По престанку разлога за ускраћивање комуналног

производа, односно комуналне услуге, комунално предузеће, односно предузетник су дужни да у року од три дана од дана подношења захтева корисника, настави пружање комуналне услуге.

Испорука комуналног производа, односно пружање комуналне услуге не може се вршити за објекте изграђене без одобрења надлежног органа управе. Изузетно, уколико постоје техничке могућности, и ако је у складу са законом покренут поступак за прибављање одобрења за изградњу, може се одобрити привремено испорука комуналног производа, односно пружање комуналне услуге за објекте изграђене без одобрења за градњу, док се за тај објекат не прибави одобрење у складу са прописима о изградњи објеката.

У случају да се прикључивање на комунални објекат изврши противно одредбама Закона о комуналним делатностима, надлежна општинска инспекција донеће налог о искључењу, на начин и по поступку који утврђује скупштина општине.

Ако дође до поремећаја или прекида у испоруци комуналних производа и пружању комуналних услуга услед више силе или других разлога који се нису могли предвидети, односно спречити, морају се без одлагања предузети мере на отклањању узрока поремећаја, односно прекида или на други начин обезбедити задовољавање потреба њихових корисника.

Мере које комунално предузеће, односно предузетник предузима су нарочито:

- привремено снабдевање корисника комуналним производима из алтернативних извора кад је то могуће (приручни уређаји за снабдевање водом, пребацивање на друге изворе топлоте, повезивање на друге инсталације и уређаје за испоруку гаса и сл.);
- радно ангажовање запослених на отклањању узрока поремећаја, односно разлога због којих је дошло до прекида у снабдевању комуналним производима и пружању комуналних услуга, под условима утврђеним законом, као и ангажовање трећих лица у обезбеђивању услова испоруке основних комуналних производа или вршење комуналних услуга;
- хитне поправке и замена инсталација и уређаја којима се обезбеђују производња или вршење комуналних услуга, као и заштиту комуналних објеката, уређаја и инсталација од даљих хаварија;
- друге мере предвиђене прописом општине.

У случају штрајка, кад се у складу са актом оснивача не обезбеди минимум процеса рада у обављању комуналних делатности, односно пружању комуналних услуга, односно кад такав акт није донет, могу се предузети посебне мере утврђене Законом о комуналним делатностима, ако би услед тога могла да наступи непосредна опасност или изузетно тешке последице за:

- живот и здравље људи (необављање послова на пречишћавању и одвођењу атмосферских и отпадних вода, одржавању чистоће у насељу и депонија, послова сахрањивања и одржавања гробља и сл; прекид у снабдевању становништва водом, топлотом, гасом и другим
- виталним комуналним производима и услугама);
- безбедност људи и имовине (прекид неопходних саобраћајних и других комуникација, прекид одржавања улица и саобраћајница и јавне расвете и сл.) или других неопходних услова за живот и рад грађана и других субјеката на одређеном подручју.

У случају штрајка могу се предузети следеће мере:

- привремено обављање појединих комуналних делатности или пружање комуналних услуга у неопходном обиму преко другог предузећа или предузетника (нпр. јавни превоз, одржавање чистоће у градовима и насељима, одржавање улица и саобраћајница, одржавање депонија, превоз и сахрањивање умрлих и сл.);

- привремено обављање комуналних делатности или пружање комуналних услуга ангажовањем других физичких лица (одржавање чистоће, транспорт смећа, одржавање депонија, рад на црпним станицама, чишћење септичких јама и сл.);
- организовање снабдевања становништва неопходним комуналним производима (водом за пиће).

Мере, на терет општине, може да предузме министарство надлежно за комуналне делатности, ако надлежни орган општине, и поред упозорења, не предузме мере, на које је овлашћен, за обезбеђивање минимума процеса рада у јавном комуналном предузећу чији је оснивач општина, односно ако не обезбеди обављање минимума процеса рада предузећа или предузетника коме је општина поверила обављање комуналне делатности.

Ради обезбеђивања услова за редовно одржавање и коришћење комуналних објеката, комунално предузеће, односно предузетник који обавља комуналну делатност има право и обавезу да предузима потребне мере за заштиту комуналних објеката приликом њиховог коришћења и одржавања, укључујући и право преласка преко туђе непокретности.

Право преласка преко туђе непокретности, услове обављања радова одржавања, утврђује решењем општински орган управе надлежан за комуналне делатности, у складу са законом. Комунално предузеће, односно предузетник, одговара за штету која настане извођењем радова, осим за изведене радове на објекту за који није издата грађевинска, односно употребна дозвола.

Власник, односно корисник непокретности која се налази испод, изнад или поред комуналних објеката (водовод, топловод и др.) не може да обавља радове који би могли да ометају пружање комуналних услуга.

Права и обавезе јавног комуналног предузећа у погледу средстава у државној својини, остварују се у складу са прописима којима се уређује коришћење, управљање и располагање средствима у државној својини и услови својинских и организационих промена јавних предузећа која послују средствима у државној својини, као и актом о оснивању.

Промена власништва државног капитала у јавним комуналним предузећима може се вршити највише до **49%** од укупне вредности државног капитала, у складу са прописима којима се уређује правни положај јавних предузећа и прописима о условима, начину и поступку промене власништва државног капитала.

Средства за обављање и развој комуналних делатности обезбеђују се из прихода од продаје комуналних производа, односно услуга, дела накнада за уређивање и коришћење грађевинског земљишта, самодоприноса, као и других извора, у складу са Законом о комуналним делатностима.

Република учествује својим средствима у изградњи комуналних објеката од **стратешког значаја за Републику** или **интереса за више општина или општину**, у складу са плановима развоја.

Јавно комунално предузеће одлучује, уз сагласност скупштине општине, односно органа општине који скупштина одреди о цени комуналних производа и комуналних услуга коју плаћају непосредни корисници (испорука воде и топлотне енергије, изношење кућног смећа, градски јавни саобраћај и др.). Цена комуналних производа и комуналних услуга коју обављају друга предузећа или предузетници утврђује се на исти начин.

Елементе за образовање цена комуналних услуга чине:

- врста, обим и квалитет комуналних услуга који се утврђују стандардима и нормативима које пропише општина;
- вредност средстава ангажованих у пружању услуга;
- обим и квалитет уложеног рада у обављању комуналних услуга;

- висина материјалних трошкова у обављању комуналних услуга,
- према стандардима и нормативима утrophка енергије, материјалних и других трошкова или планским калкулацијама;
- други елементи у зависности од услова на тржишту и специфичности појединих комуналних услуга.

Надзор над применом закона и над законитошћу рада јавних комуналних предузећа и других предузећа које обављају комуналне делатности врши општинска, односно градска управа. Послове инспекцијског надзора над применом овог закона и прописа донетих на основу овог закона и над обављањем комуналних делатности, врши општински комунални инспектор.

У вршењу инспекцијског надзора комунални инспектор је овлашћен да:

- контролише да ли се комунална делатност обавља на начин утврђен
- законом и прописом донетим на основу закона;
- контролише стање комуналних објеката;
- контролише да ли се комуналне услуге пружају у складу са утврђеним
- условима;
- нареди уклањање ствари и других предмета са јавних површина ако
- су они ту остављени противно прописима општине;
- нареди извршавање утврђених обавеза и предузимање мера за
- отклањање недостатака;
- изриче и наплаћује новчане казне на лицу места за прекршаје по
- прописима које доноси скупштина општине;
- предузима друге мере утврђене овим законом и прописима општине.

Комунални инспектор у вршењу инспекцијског надзора кад утврди да се омета коришћење комуналних објеката остављањем ствари и других предмета или на други начин, наредиће кориснику, односно сопственику, ако је присутан, да одмах уклони те ствари, односно предмете, под претњом принудног извршења. Ако се лице не налази на лицу места, комунални инспектор ће, без саслушања странке, донети решење којим ће наложити да се ствари и други предмети уклоне у одређеном року, који се може одредити и на часове. Ово решење се налепљује на те ствари, односно предмете уз назначење дана и часа када је налепљено и тиме се сматра да је достављање извршено. Доцније оштећење, уништење или уклањање овог решења не утиче на ваљаност достављања.

2. ПРИМЕРИ ОПШТИХ УСЛОВА УРЕЂЕЊА ГРАДОВА И ОПШТИНА

Локалним одлукама прописују се додатни општи услови за уређење града од значаја за функционисање комуналних делатности на конкретном подручју, а посебно:

- за постављање и одржавање објеката, уређаја и других предмета на јавним површинама и спољним деловима зграда;
- за одржавање објеката у општој употреби; за уређење и одржавање спољних делова зграда; за уређење и одржавање дворишта, неизграђеног грађевинског земљишта, простора између зграда и јавних дечијих игралишта;
- за раскопавање јавних површина;
- за уклањање снега и леда;
- за рушење објеката склоних паду;
- за општа начела за обављање делатности у угоститељским и трговинским објектима, као и
- за уклањање објеката, уређаја и других предмета са јавних површина и спољних делова зграда.

Локалним одлукама о комуналном реду се најчешће прописују општи услови за уређење града као што су:

- постављање и одржавање објеката, уређаја и других предмета на јавним површинама и спољним деловима зграда;
- одржавање објеката у општој употреби;
- уређење и одржавање спољних делова зграда;
- уређење и одржавање дворишта, неизграђеног грађевинског земљишта, простора између зграда и јавних дечијих игралишта;
- раскопавање јавних површина;
- уклањање снега и леда;
- рушење објеката склоних паду;
- општа начела за обављање делатности у угоститељским и трговинским објектима,
- уклањање објеката, уређаја и других предмета са јавних површина и спољних делова зграда, и
- други елементи општег уређења комуналног реда.

У наставку су дати неки карактеристични изводи локалних одлука о комуналном реду којима се додатно регулишу општи услови за уређење града а од значаја за функционисање комуналних делатности.

Јавна површина је:

1. изграђено грађевинско земљиште које је у општој употреби, и то:

- коловоз, тротоар, сквер, трг, пешачка и бициклистичка стаза, пешачко острво, пролаз, надвожњак, степениште које повезује јавне површине, мост, кеј;
- аутобуско и такси стајалиште и паркиралиште;
- јавна зелена површина између и око зграда, улични травњак;
- јавно купалиште, заједничко двориште зграда колективног становања;
- спортски и забавни терен и
- друге изграђене површине намењене за јавно коришћење.

2. неизграђено јавно грађевинско земљиште које је планом намењено за изградњу јавних објеката од општег интереса и за јавне површине и које је у државној својини.

На јавним површинама и спољним деловима зграда могу се поставити следећи објекти и уређаји:

- фирма, билборд, рекламна ознака, видео бим и слични објекти,
- расхладни уређаји за продају индустријског сладоледа и напитака,
- слободностојеће и зидне витрине,
- посуде са биљном декорацијом и клупе,
- заштитне и усмеравајуће ограде и запреке за возила,
- објекти за извођење забавних програма,
- јавни часовници,
- улични и други отвори
- трафике и слични објекти и
- други објекти, у складу са посебним прописима.

На јавним површинама **привремено се могу** депоновати грађевински материјал и огрев. Објекти, уређаји и предмети могу се поставити на јавним површинама и спољним деловима зграда у складу са условима утврђеним одлуком, на основу одобрења надлежног органа.

Одобрењем за постављање објеката, уређаја и других предмета на јавним површинама и спољним деловима зграда одређује се место, површина која се може заузети, врста објекта, уређаја или предмета, време коришћења заузетог простора као и посебни услови у погледу обезбеђења пролаза пешака, безбедности саобраћаја и начин уређивања и одржавања заузетог простора. Подносилац захтева за издавање одобрења за постављање објекта, уређаја и других предмета на јавним површинама и спољним деловима зграда дужан је да, уз захтев, приложи доказе о испуњености посебних услова утврђених одлуком за постављање конкретног објекта. Ако се захтев односи на постављање објеката, уређаја и других предмета на јавној површини, која представља простор од културно историјског значаја, или на зградама које представљају културна добра, односно споменике културе, потребна је и сагласност Завода за заштиту споменика културе. Ако се захтев односи на постављање објеката, уређаја и других предмета на јавним зеленим површинама потребна је сагласност предузећа коме су поверени послови одржавања јавних зелених површина.

Објекти, уређаји и други предмети **не могу се** постављати на јавним површинама изнад прикључака, шахти, комуналне инфраструктуре, телефонско -телеграфских и енергетских објеката.

Забрањено је прљати и оштећивати објекте, уређаје и предмете постављене на јавној површини, односно спољњем делу зграде; цртање и исписивање графита и других натписа по њима; уклањање, премештање и постављање без одобрења или супротно одобрењу и спречавање постављања тих објеката, уређаја и предмета.

Фирма је табла од метала, стакла и сличног одговарајућег материјала, на којој је истакнут назив или име, које упућује на то да правно или физичко лице обавља одређену делатност. Правна и физичка лица истичу фирму на спољној страни улаза пословне зграде, односно пословне просторије. Истакнут назив или име на фирми морају бити исписани на српском језику, ћириличким писмом, осим заштићеног знака, или ако се ради о страном правном и физичком лицу. Назив или име на фирми, поред ћириличног писма, могу бити исписани и латиничким писмом, испод или десно од ћириличног.

Билборд је слободностојећи рекламни пано одговарајућих димензија и материјала, намењен за постављање рекламних порука. Рекламне ознаке могу се поставити на: посебним објектима за рекламирање, плакатирање и оглашавање; зидовима и крововима зграда; заштитним и другим оградама; транспарентима; ротирајућим и преносивим рекламним таблама; разапетим платнима; стубовима јавне расвете; огласним стубовима; паноима; контејнерима и посудама за смеће и другим сличним објектима.

Билборд, рекламна ознака, видео бим и слични објекти не могу се поставити на стуб или наличје саобраћајног знака, стуб или наличје семафора, стабло дрвета или украсно зеленило, у троуглу прегледности раскрснице или укрштања пута са железничком пругом.

Управа надлежна за послове планирања, уз претходно прибављено мишљење главног архитекте решењем одређује места за постављање билбордова и посебних објеката за рекламирање, плакатирање и оглашавање, које садржи називе улица, булевара и тргова и других јавних површина и спољних делова зграда, број објеката и ближе назначење места њиховог распореда. Одобрење за постављање билборда, рекламне ознаке, видео бима и сличних објеката издаје општинска управа надлежне градске општине.

Одобрење за постављање билборда, рекламне ознаке, видео бима и сличних објеката издаје се на захтев, уз који је подносилац дужан да приложи:

- доказ да је власник објекта, односно да има право коришћења пословног објекта или његовог дела на који се поставља билборд или рекламна ознака,
- сагласност власника објекта, односно скупштине зграде на коју се поставља билборд, рекламна ознака, видео бим и слични објекти,
- нацрт јавне површине са техничким описом и дизајном билборда, рекламне ознаке, видео бима и сличних објеката и дефинисањем материјала, боја и др.
- урбанистичко - техничке услове и статички прорачун сигурности,
- прорачун и шему инсталација и сагласност електродистрибуције, ако се захтев подноси за постављање билборда, рекламне ознаке, видео бима и сличних објеката који су осветљени, светлећи или просветљени.

Власници, односно корисници пословних просторија су дужни да фирму, билборд, рекламну ознаку, видео бим и сличне објекте одржавају у исправном стању. Неисправним се сматрају фирма, билборд, рекламна ознака, видео бим и слични објекти на којима је боја избледела, слова нечитљива, који не светле у целини или делимично, који су склони паду и слично.

Билборд, рекламна ознака, видео бим и слични објекти се постављају на јавним површинама и спољним деловима зграда тако да својом величином и положајем не ремете функционисање саобраћаја и не ремете основну функцију објеката на који се постављају. Натписи на билборду, рекламној ознаци, видео биму и сличним објектима морају бити исписани на српском језику, ћириличким писмом, осим заштићеног знака или ако се ради о страном правном и физичком лицу или производу. Билборд, рекламна ознака, видео бим и слични објекти могу бити осветљени, светлећи или просветљени. Ако је билборд, видео бим и слични објекат осветљен или просветљен или рекламна ознака светлећа, извор светлости мора бити постављен тако да не заслепљује учеснике у саобраћају. Светлост не сме бити емитована у непрекиданим интервалима.

Рекламе морају бити светлеће на пословним просторијама и пословним зградама у централној и екстра зони. Зоне су најчешће одређене одговарајућом Одлуком о локалним комуналним таксама.

Билборд, рекламна ознака и други слични објекти могу да садрже текстуалну поруку, графичку поруку или обе врсте порука. Рекламна порука може да буде са једне или са обе стране.

Распоред боја и симбола на билборду и рекламној ознаци не сме да подсећа на саобраћајни знак. Слова, бројеви и симболи на билборду и рекламној ознаци морају да се висином, бојом и обликом разликују од слова, бројева и симбола на саобраћајном знаку. На обод рекламне ознаке кружног, елипсастог или троугластог облика не може да се налази непрекидни појас црвене боје. Билборд и рекламна ознака могу да се поставе на тротоар, под условом да је за несметан пролаз пешака обезбеђена ширина пролаза од најмање 3,0m. Билборд, рекламна ознака, видео бим и слични објекти могу да се поставе на уличну фасаду зграде, под условом да се обезбеди минимална висина од 2,5m од тротоара. Билборд и рекламна ознака морају бити

постављени тако да не заклањају саобраћајни знак. Минимална удаљеност билборда и рекламне ознаке од саобраћајног знака је 15 m.

Билборд и рекламна ознака се постављају тако да не заклањају постојећи билборд или рекламну ознаку. Минимално растојање између постављених билборда и рекламних ознака је 15 m. Горња ивица темељне стопе носача билборда и рекламне ознаке не сме бити изнад нивоа терена и мора бити прекривена травом или материјалом којим је обрађен околни терен.

Расхладни уређаји за продају индустријског сладоледа и напитака могу да се поставе на јавним површинама на местима где постоји могућност прикључка на електричну мрежу. Електро-енергетски кабл за снабдевање уређаја електричном енергијом мора се поставити тако да се обезбеди слободан и безбедан пролаз пешака и моторних возила, којима је у пешачким зонама дозвољен пролаз и заустављање. Расхладни уређаји на јавним површинама у централној и екстра зони постављају се у складу са овом одлуком и Планом постављања расхладних уређаја. План постављања расхладних уређаја за централну и екстра зону доноси управа надлежна за послове планирања, уз претходно прибављено мишљење главног архитекте и објављује се у Службеном гласилу. Стручне послове израде плана обавља Јавно предузеће за урбанизам.

Одобрење за постављање расхладних уређаја издаје општинска управа градске општине по спроведеном поступку јавног огласа у складу са прописом градске општине. Веће градске општине, уз претходно прибављено мишљење главног архитекте решењем одређује места за постављање расхладних уређаја на јавним површинама које не припадају централној и екстра зони и које садржи називе улица, булевара и тргова и других јавних површина, број уређаја, ближе назначење места њиховог распореда и период у коме се уређаји могу постављати. Одобрење за постављање расхладних уређаја издаје општинска управа градске општине по поступку прописаном одлуком градске општине. Лице које је добило одобрење за постављање расхладног уређаја дужно је да обезбеди корпус за отпатке и да их одржава у чистом и исправном стању.

Слободностојеће витрине су објекти направљени од одговарајућег материјала, који се постављају на јавним површинама са наменом за рекламирање робе и оглашавање културних, спортских и других јавних манифестација. Слободностојећа витрина може се поставити на коловозима, у зонама у којима је забрањено кретање возила (пешачке зоне) под условом да се обезбеди минимална слободна ширина коловоза од 4 метара. Слободностојећа витрина може се поставити на зеленим површинама, односно травњацима, по прибављеном мишљењу предузећа коме је поверено одржавање јавних зелених површина. Слободностојећа витрина може се поставити у троуглу прегледности на раскрсницама под условом да је режим саобраћаја тако уређен да се постављањем витрине не угрожава безбедност саобраћаја. Дужина странице троугла прегледности одређује се у зависности од режима саобраћаја у раскрсници (хоризонтална и вертикална сигнализација, светлосна сигнализација, брзина кретања возила и зауставни пут возила). Испуњеност услова из овог члана утврђује градски орган управе надлежан за саобраћај.

Слободностојећа витрина може се поставити на тротоару ако се обезбеди:

- минимална ширина тротоара од 1,6 m, односно од 2,4 m, на местима где је повећана фреквенција пешака,
- минимална удаљеност витрине од ивице коловоза или паркиралишта од 0,65 m, а 0,50 m од ивице бициклистичке стазе.

Зидне витрине су објекти намењени рекламирању робе и оглашавању културних, спортских и других јавних манифестација, израђени од одговарајућег материјала који могу да се поставе на спољним деловима зграда и у пролазима (пасажима), под условом да се не омета слободно кретање пешака и одвијање саобраћаја. Одобрење за постављање слободностојеће и зидне витрине издаје општинска управа градске општине. Подносилац захтева за издавање одобрења за постављање слободностојеће витрине уз захтев мора да приложи доказ о власништву или праву коришћења пословног објекта, односно простора који се налази у непосредној близини

јавне површине на којој се поставља слободностојећа витрина. Подносилац захтева за издавање одобрења за постављање зидне витрине мора да приложи сагласност власника, или корисника објекта, односно скупштине зграде на коју поставља зидну витрину. Уколико има више захтева за постављање слободностојеће витрине, предност има подносилац чији пословни објекат или простор нема улични излог. Ако има више захтева за постављање зидне витрине, предност има онај подносилац чији пословни објекат или простор нема улични излог и нема постављену слободностојећу витрину. Лице коме је издато одобрење за постављање слободностојеће или зидне витрине дужно је да их одржава у чистом и исправном стању и да их естетски аранжира.

Посуде са биљном декорацијом и клупе могу се постављати у парковима, на трговима и тротоарима тако да се не омета кретање пешака, и на коловозима, у зонама у којима је забрањено кретање возила (пешачке зоне), под условом да се обезбеди слободно кретање пешака и возила којима је дозвољен пролаз и заустављање. Посуде са биљном декорацијом и клупе поставља предузеће које је надлежно за уређење града и одржавање јавних зелених површина и чистоће. Предузеће је дужно да посуде са биљном декорацијом и клупе одржава у чистом и исправном стању. Посуде са биљном декорацијом и клупе на јавној површини испред својих пословних зграда и просторија могу постављати власници, односно корисници тих пословних зграда и просторија, осим ако се пословне просторије налазе у приземљу стамбене зграде. Власници, односно корисници су дужни да посуде са биљном декорацијом и клупе одржавају у чистом и исправном стању. Одобрење за постављање посуда са биљном декорацијом и клупа издаје општинска управа градске општине на захтев који треба да садржи скицу простора предвиђеног за постављање посуда са биљном декорацијом и клупа. О одржавању посуда са биљном декорацијом и клупа које чине саставни део зграде, или изграђених простора за биљне засаде које припадају одређеној згради, старају се власници, односно корисници те зграде или скупштина зграде.

Заштитне и усмеравајуће ограде и запреке за возила су физичке препреке којима се утврђује режим саобраћаја. Заштитне и усмеравајуће ограде и запреке за возила могу се поставити на саобраћајним површинама, око школа, пословних и стамбених зграда, спортских терена и слично. Објекти се постављају на местима које одреди управа надлежна за послове саобраћаја и комуналних делатности, која одређује позицију, величину, тип, облик и друге ближе карактеристике објекта. Објекте поставља надлежно градско јавно предузеће, које је дужно да их одржава у уредном и исправном стању.

Објекте за извођење забавних програма, са свим пратећим санитарним и другим уређајима и опремом (забавни паркови, апарати за забаву деце, циркус и слични објекти), поставља предузеће или предузетник који тим објектима управља, који су дужни да их одржавају у чистом и исправном стању. Ова обавеза односи се и на просторе који су у функцији коришћења ових објеката.

Часовници на јавним местима (у парковима, на трговима, тротоарима, фасадама, у изложима и другим сличним местима) морају се одржавати у уредном и исправном стању. О одржавању и исправности часовника стара се власник или корисник објекта или простора на коме се налази часовник.

Ради безбедности пешака и сигурности саобраћаја, сви отвори на коловозима, тротоарима, пијацама, парковима, двориштима, пролазима и другим сличним местима морају имати затвараче или поклопце. Затварачи или поклопци за отворе израђују се од ребрастог (храпавог) материјала, а поједина поља наливају се асфалтом, како би се избегла клизавост. Затварачи или поклопци за отворе морају бити спојени за рам отвора с унутрашње стране ланцем, тако да се при интервенцији могу склонити.

Отворима се сматрају:

- отвори за водовод, канализацију, топловод, електричне, телефонске и телеграфске каблове и сл;
- отвори за убацивање огревног и другог материјала, подрумски прозори, отвори за осветљавање просторија (водоравни светларници) и сл.

Предузеће или предузетник који поставља и одржава инсталације у отворима, односно корисници стамбених и пословних зграда на којима се налазе отвори, дужни су да затвараचे и поклопце за отворе одржавају у исправном стању, а дотрајале, излизане и уклоњене, замене новим. За време коришћења и интервенција отвори се морају оградити препрекама и обележити видљивим знацима, а по завршеној интервенцији и коришћењу морају се прописно затворити. Забрањено је оштећивати и уклањати затвараче или поклопце са отвора.

У случају оштећења или уклањања затварача или поклопца, правним и физичким лицима која су дужна да их постављају и одржавају и лицу које уклони или оштети затварач или поклопац, комунални инспектор ће решењем наложити постављање новог. На јавним површинама могу се постављати и други објекти (телефонске говорнице, објекти и стубови јавне расвете и ПТТ мреже, поштански сандучићи, надстрешнице за аутобуска стајалишта, табле са редовима вожње, споменици и друга скулптурална дела и слично), на оним местима која су одређена актима надлежних органа, морају се одржавати у уредном и исправном стању, а о њиховом одржавању старају се власници, односно корисници тих објеката.

На јавним површинама могу се поставити трафике на оним местима на којима је то дозвољено актима других органа, и то посебном Одлуком о постављању мањих монтажних објеката на јавним површинама на територији одређеног града и Планом размештаја мањих монтажних објеката.

На јавним површинама може се привремено депоновати грађевински материјал и поставити грађевинска скела у циљу извођења грађевинских радова, ради изградње, реконструкције или одржавања објекта, односно грађевински материјал који је настао рушењем објекта, ако за то не постоји могућност на грађевинској парцели. Извођач радова је дужан да након истека рока за завршетак грађевинских радова, привремено заузету јавну површину одмах опере, очисти и доведе у првобитно стање.

Одобрење за депоновање грађевинског материјала и постављање грађевинске скеле на јавној површини издаје општинска управа градске општине, којим се одређују услови, начин и рок истовара и депоновања грађевинског материјала и постављања грађевинске скеле.

Подносилац захтева за издавање одобрења за депоновање грађевинског материјала и постављање грађевинске скеле на јавним површинама дужан је да уз захтев приложи:

- одобрење, односно други акт у складу са Законом о планирању и изградњи, којим му је одобрена изградња објеката, односно извођење радова на објекту;
- доказ да је обезбедио постављање саобраћајне сигнализације у складу са саобраћајно - техничким решењем.

Истовар или утовар огрева може се обављати на тротоару или другој јавној површини само ако за то не постоји друга могућност. Огрев се мора уклонити у року од 12 сати од момента истовара или утовара, а јавне површине опрати, очистити и довести у првобитно стање. За истовар или утовар огрева, који траје дуже од 12 сати мора се прибавити одобрење општинске управе градске општине за привремено заузеће јавне површине.

Терени за спорт и забаву, са свим пратећим санитарним уређајима и опремом (стадиони, хиподроми, аутодроми, игралишта, стрелишта, излетишта и слични простори и објекти), морају се одржавати уредно и чисто, што је обавеза предузећа, односно предузетника који тим објектима управља. Обавеза се односи и на просторе који су у функцији коришћења терена, објеката и уређаја на њима. На просторима и објектима на видном месту морају се истаћи хигијенска и техничка упутства и упутства о раду. Посетиоци, односно корисници су дужни да се придржавају ових упутстава.

Забрањено је прљати и оштећивати терене за спорт и забаву, објекте, уређаје и опрему у њима, односно просторе који су у функцији њиховог коришћења.

Јавна купалишта су речно јавно купалиште и јавни базен за купање, које чине уређени водени и копнени простори са објектима и уређајима за купање, разоноду и одмор корисника. Услови које јавно купалиште мора да испуњава у погледу опреме, уређаја и особља прописују се посебним прописима.

Начин рада и одржавање реда на јавном купалишту уређује предузеће, односно предузетник, који управља јавним купалиштем. Начин рада и одржавања реда морају бити истакнути на простору јавног купалишта. Предузеће, односно предузетник који управља јавним купалиштем, дужан је да стално у току сезоне купања контролишу хемијску и бактериолошку исправност воде и о томе обавештава кориснике, и да их одржава у чистом и исправном стању, као и просторе који су у функцији њиховог коришћења. Забрањено је прљати и оштећивати јавна купалишта, објекте, уређаје и опрему у њима, односно просторе који су у функцији њиховог коришћења.

Јавни санитарни и хигијенски објекти (јавна купатила, тоалети и слично) морају испуњавати техничко - санитарне и хигијенске услове утврђене посебним прописима. О одржавању, дезинфекцији и употреби јавних санитарних и хигијенских објеката стара се надлежно градско јавно предузеће. Објекти морају бити опремљени најнужнијом опремом која задовољава њихову намену. Забрањено је прљати и оштећивати јавне санитарне и хигијенске објекте и опрему у њима.

Под спољним деловима зграде, у смислу ове одлуке, подразумевају се фасаде, орнаменти и сви други елементи фасаде зграде, терасе, излози, портали, капије, врата, прозори и други отвори на згради, кровови, димњаци, снегобрани, олуци и други грађевински елементи зграде који су видљиви са јавних површина. Одредбе које се односе на спољне делове зграда односе се и на фасаде и зидове споредних зграда и помоћних објеката, као и на самостојеће зидове и оgrade којима је зграда, или други објекат (спортски терен, парк и сл.) ограда према јавној површини.

Власници, односно корисници зграда су дужни да спољне делове зграда редовно одржавају у исправном и уредном стању (са пажњом доброг домаћина), и на такав начин да спољни делови зграде својим архитектонско - грађевинским елементима и изгледом буду у складу са окружењем. Радове на одржавању спољних делова зграда власник, односно корисник зграде је дужан да изводи у складу са овом одлуком.

Радове на одржавању неопходно је предузети ако спољни делови зграде нису у функционалном и уредном стању (нису омалтерисани, окречени, офарбани, ако су оштећени и запрљани, исписани графитима, склони паду) и у другим случајевима када спољни делови зграде нарушавају општи естетски изглед града.

Приликом извођења радова на спољним деловима зграде као што су: постављање или замена ролетни, застакљивање лођа, постављање клима уређаја и слично, мора се водити рачуна да се радовима не наноси штета згради или њеним деловима, не угрожава стабилност зграде и не нарушава једнообразност и естетски изглед зграде.

Код постављања клима уређаја, мора се регулисати одвод воде из клима уређаја тако да не омета пролаз пешака. Забрањено је постављање клима уређаја на спољним деловима зграда видљивих са јавних површина, уколико оне представљају културна добра, односно споменике културе.

Ако се на постојећој згради изводе грађевински радови којима се мења хоризонтални или вертикални габарит зграде, инвеститор тих радова је обавезан да у целини уреди фасаду зграде.

Завод за заштиту споменика културе даје сагласност за извођење радова код одржавања и извођења радова на спољним деловима зграда, уколико оне представљају културна добра, односно споменике културе.

Извођење радова на спољним деловима зграда врши се на основу одобрења управе надлежне за послове планирања и изградње, уз претходно прибављено мишљење главног архитекте. Уз захтев за одобрење за извођење радова на одржавању спољних делова зграда подносилац је у обавези да приложи скицу објекта са описом радова и материјала.

Средства потребна за извођење радова на одржавању спољних делова зграде дужни су да обезбеде власници, односно корисници зграде, сразмерно учешћу површине својих станова, односно других посебних делова зграде у површини свих станова и других посебних делова у згради, према стварно учињеним трошковима.

Власник, односно корисник пословне просторије дужан је да у трошковима учествује у троструком, а власник, односно корисник стана у коме се обавља пословна делатност у двоструком износу у односу на власнике, односно кориснике станова и других посебних делова зграде.

Град може својим средствима да учествује у одржавању спољних делова зграде у складу са посебним програмом, који доноси Градоначелник.

На спољним деловима зграде могу се насликати мурали, по одобрењу управе надлежне за послове планирања, уз претходно прибављено мишљење главног архитекте. Мурали, у смислу ове одлуке, су уметничка дела некомерцијалне садржине, који се сликају на спољним деловима зграде у циљу стварања културног амбијента и естетског изгледа града. На муралу се може ставити знак спонзора и потпис пројектанта мурала. За добијање одобрења потребна је сагласност власника, односно корисника зграде или скупштине зграде, ако је у питању зграда колективног становања, и сагласност Завода за заштиту споменика културе, у случају кад се мурал слика на спољним деловима зграде која представља културно добро, односно споменик културе.

Власници, односно корисници пословних зграда и пословних просторија, дужни су да излоге пре почетка употребе доведу у стање предвиђено техничком документацијом, да их одржавају у чистом и исправном стању и да их естетски аранжирају. Излози пословних просторија у централној и екстра зони, који нису у функцији, морају се одржавати на начин који неће ружити изглед града.

Излози пословних просторија и пословне просторије са уличне стране које немају излог морају бити осветљени ноћу од момента паљења до момента гашења јавне расвете.

Градоначелник, на предлог главног архитекте, ради истицања силуета зграда и појединих објеката спољашњим украсним осветљењем, својим решењем одредити зграде и друге објекте који ће стално или поводом празника, приредби и других манифестација бити осветљени.

На фасадама зграда, изнад зидних отвора, могу се поставити перде, односно конструкције са одговарајућим застором, са наменом заштите од сунца. Власник, односно корисник зграде, пословног простора у згради или посебне стамбене јединице у згради на чијој фасади се поставља перда, уз захтев за постављање перде дужан је да приложи урбанистичко - техничке услове за постављање перде, и сагласност Завода за заштиту споменика културе, уколико се перде постављају на зградама које представљају културна добра, односно споменике културе.

На зградама са уличне стране истичу се заставе под условима и на начин прописан посебном градском одлуком. На прозорима, терасама, лођама и балконима забрањено је држати ствари, односно предмете, који би услед пада могли повредити или упрљати пролазнике.

Цвеће у саксијама може се држати на прозорима, терасама, лођама, балконима или на ивици истих, само у одређеним естетски обликованим посудама осигураним од пада и изливања воде,

а заливање цвећа мора се обављати тако да вода не кваси фасаду зграде, балконе, терасе, лође или пролазнике.

Није дозвољено преко прозора, тераса, лођа и балкона трешење тепиха, постељине и других ствари и држање ствари и предмета на њима, које нарушавају изглед зграде (намештај, огревни материјал и слично). Забрањено је на спољним деловима зграде исписивати графите и друге натписе или их на други начин прљати и оштећивати.

Декорисање спољних делова зграда, јавних површина и објеката на њима за време новогодишњих, државних и верских празника, прослава, културних и других јавних манифестација, посета града од стране изузетних личности и у сличним приликама, врши надлежно градско јавно предузеће, на основу одговарајућег општинског или градског плана декорације.

Планом декорације града одређује се када ће се и у којим приликама град украсити, који делови града, начин декорисања и слично. План доноси надлежно градско јавно предузеће уз сагласност Градоначелника. Накнада за послове декорисања града исплаћује се из средстава буџета за те намене.

Дворишта, простори између зграда колективног становања и пословних зграда морају се одржавати уредно и чисто и озелењавати. У дворишту зграда колективног становања и пословних зграда и просторима између зграда не могу се садити биљке које на било који начин могу проузроковати оштећење на зградама, подземним и надземним инсталацијама, нарушавати видик и заклањати светлост.

Комунални инспектор ће наложити уклањање дела или целе биљке, уз претходно прибављено мишљење предузећа коме су поверени послови одржавања зелених јавних површина и предузећа чије су инсталације угрожене, а на терет власника односно корисника зграде или скупштине зграде. О уређивању и одржавању дворишта зграда колективног становања и пословних зграда и простора између зграда, стара се јавно комунално предузеће које је град основао за обављање делатности одржавања чистоће.

Баште и други затворени простори уз ресторане и друге објекте морају бити чисти, уредни и озелењени, о чему се старају власници, односно корисници објекта. Кућно смеће, пепео и други отпатци убацују се у посуде за смеће на местима која су за то одређена. Простори и посуде за смеће морају се одржавати уредно и чисто.

Двориште, односно простор око зграде станари зграде могу користити за уобичајене потребе: сушење веша, истресање тепиха, истовар огрева и другог материјала и слично, на местима која су за то одређена. У централној и екстра зони није дозвољено сушење рубља на прозорима, терасама, лођама и балконима, видљивим са јавних површина. Испрашивање или истресање кроз прозоре, са тераса, лођа и балкона, бацање смећа и других предмета и просипање воде није дозвољено. У дворишту зграда колективног становања и пословних зграда, простору између зграда и паркинг простору не може стајати дуже од месец дана возило које није у функцији и коме су скинуте регистарске таблице, ауто и камп приколице. Возила и приколице надлежно градско јавно предузеће дужно је да одвезе на простор, који град одреди, на захтев власника или по налогу комуналног инспектора, а о трошку власника.

Уређење простора за игру и забаву деце, станари зграде или више зграда, односно скупштине зграда могу уредити у складу са одобрењем управа надлежних за послове планирања и комуналних делатности. Станари зграде или више зграда, односно скупштине зграда дужни су да простор за игру и забаву деце одржавају у чистом и исправном стању.

Власници, односно корисници неизграђеног грађевинског земљишта, које се не користи у складу са посебним прописима, дужни су да га уредно одржавају. Забрањено је наносити било какву штету зеленилу у двориштима, на просторима између зграда, неизграђеном грађевинском земљишту и другим сличним просторима. Забрањено је у двориштима кућа и

зграда, на просторима између зграда и неизграђеном грађевинском земљишту депоновати смеће и друге отпатке.

Јавне површине могу се раскопавати ради постављања подземних објеката, инсталација и прикључака, ради њиховог одржавања и реконструкције и ради постављања надземних објеката као што су: стубови, носачи билбордова и рекламних ознака, слободностојеће витрине, заштитне ограде и запреке за моторна возила и слично. Предузеће, односно предузетник и физичко лице који врши раскопавање јавне површине, уколико наиђе на археолошке предмете, дужно је да одмах прекине радове, обавести о томе Завод за заштиту споменика културе и предузме мере да се налаз не оштети, не уништи и сачува на месту на коме је откривен.

Раскопавање јавних површина дозвољено је обављати по прибављеном одобрењу управе надлежне за послове комуналних делатности. Одобрењем за раскопавање јавних површина одређује се почетак и завршетак радова, мере које се морају предузети ради безбедности људи, имовине и саобраћаја и начин и време довођења раскопаних јавних површина у исправно стање. Управа ће о издатом одобрењу за раскопавање јавних површина, обавестити предузеће у чијој је надлежности одржавање те јавне површине и надлежног инспектора. За раскопавање јавних површина плаћа се накнада за рад органа управе у складу са посебном одлуком.

Раскопавање јавних површина са савременим застором (асфалт, бетон, коцка и слично) и њихово довођење у првобитно стање врши предузеће, односно предузетник коме су ти послови поверени, а остале јавне површине и физичка лица.

Ради отклањања последица насталих дејством више силе, или квара, чијим хитним неотклањањем може бити угрожено јавно добро, здравље или имовина људи, може се вршити раскопавање јавних површина и без претходно прибављеног одобрења. Извођач радова је у овим случајевима дужан да без одлагања о томе обавести надлежне инспекторе, и да најкасније у року од 3 дана од дана настанка више силе, односно сазнања за квар, управи надлежној за послове комуналних делатности поднесе захтев за издавање одобрења за раскопавање јавне површине, са назнаком оправданости започетог раскопавања и рока до кога ће завршити радове. Подносилац захтева за издавање одобрења за раскопавање јавних површина дужан је да у захтеву наведе место и време трајања радова и поднесе: пројекат објекта, односно инсталације или прикључка због којих се врши раскопавање; план техничког регулисања саобраћаја; доказ од предузећа које врши раскопавање да су обезбеђена средства за довођење јавних површина у исправно стање; сагласност предузећа на чију се инсталацију врши прикључак као и других предузећа која на тој јавној површини постављају и одржавају подземне или надземне објекте, инсталације и прикључке; сагласност ЈП Дирекције за изградњу града и сагласност управе надлежне за послове саобраћаја, кад је у питању раскопавање саобраћајних површина. Код изградње и реконструкције инсталација потребно је поред доказа приложити и одобрење за изградњу и реконструкцију.

Раскопавање јавних површина може се обављати у периоду од 1. марта до 1. децембра.

При изградњи нове улице и реконструкцији постојеће, инвеститор је дужан да на 6 месеци пре отпочињања ових радова о томе обавести сва предузећа која постављају и одржавају подземне или надземне објекте, инсталације и прикључке, као и власнике, односно кориснике објеката који се налазе у тој улици, да своје инсталације или уређаје повежу на мрежу.

Новоизграђене и реконструисане улице не могу се раскопавати у року од 3 године од завршетка изградње или реконструкције улице, осим у посебним случајевима.

Уколико се радови, због којих је раскопавање јавних површина извршено, не могу извршити у одређеном року, предузеће, односно предузетник или физичко лице, који врше раскопавање јавне површине су дужни да затраже продужење рока за раскопавање, које не може бити дуже од месец дана за изградњу подземних објеката, односно 5 дана у свим осталим случајевима.

Предузеће, предузетник или физичко лице, који врши раскопавање јавне површине дужно је да, по завршетку радова доведе раскопану јавну површину у првобитно стање, а најкасније у року одређеном одобрењем за раскопавање, или у накнадно продуженом року.

Уклањање снега и леда са саобраћајних површина обавља се према Програму рада зимске службе. О уклањању снега и леда са тротоара и путева који нису обухваћени програмом старају се грађани, предузећа, друга правна лица и предузетници. Предузећа, друга правна лица и предузетници дужни су да отклањају снег и лед са прилазних путева и стаза до пословних зграда и просторија које користе. Власници, односно корисници станова и стамбених зграда дужни су да уклањају снег и лед са тротоара испред стамбених зграда. Предузећа, друга правна лица и предузетници који су власници, односно корисници пословних просторија у приземљу стамбених зграда дужни су да уклањају снег и лед са тротоара испред пословне просторије. Извођач радова дужан је да уклања снег и лед са тротоара испред објекта у изградњи.

Обавеза уклањања снега и леда са јавних површина обухвата поред чишћења снега и леда и посипање јавне површине одговарајућим материјалом у случају поледице, као и уклањање снега и леда са крова зграде, ако снег, односно лед представља опасност за пролазнике или саму зграду. При уклањању снега и леда са крова зграде морају се упозорити пролазници, водити рачуна да се не оштете ваздушне инсталације и водови и да се олуци и сливници не затрпавају. Уклоњени снег се депонује на ивици тротоара, а ако је тротоар мање ширине од 1,5 m на ивичњак коловоза, тако да не омета пролаз пешака тротоаром и саобраћај на коловозу. Депонован снег са коловоза и тротоара одвози на депонију за снег предузеће коме су поверени послови одржавања чистоће.

Зграде и други објекти који су склони паду или представљају опасност по живот и здравље људи, саобраћај или суседне објекте, морају се порушити, односно уклонити, ако се ови недостаци не могу отклонити у складу са прописима о изградњи објеката. Рушење, односно усклађање објеката врши власник, односно корисник објекта, о свом трошку, на основу решења грађевинског инспектора.

Власници, односно корисници угоститељских објеката и објеката у којима се приређују забавне игре и игре на срећу морају организовати рад у њима тако да не ремете јавни ред и мир.

Угоститељски објекти на територији града могу бити отворени радним даном по правилу до 24,00 сата, а петком на суботу и суботом на недељу до 2,00 сата. Одредба се не односи на угоститељске објекте у саставу аутобуске, железничке станице и аеродрома, ноћне барове, угоститељске објекте ван насељених места и угоститељске објекте за смештај туриста.

Приређивање музичког програма, односно емитовање музике у угоститељским објектима дозвољено је радним даном по правилу до 23,00 сата, а петком на суботу и суботом на недељу до 2,00 сата. Приређивање музичког програма, односно емитовање музике није дозвољено пре 8,00 сати, као и у време поподневног одмора од 15,00 до 18,00 сати. Приређивање музичког програма, односно емитовање музике на отвореном простору дозвољено је до јачине акустичне музике, без озвучења, а у самом угоститељском објекту на собној јачини.

Градске општине могу својим прописом додатно регулисати радно време угоститељских објеката и приређивање музичког програма, односно емитовање музике у њима у дужем трајању од прописаног: у дане дочека Нове године и Српске нове године; слава града и градских општина; одржавања значајних манифестација и у случајевима организованог породичног славља (свадбе, рођендани и слично). За продужење радног времена и приређивање музичког програма, односно емитовања музике у дужем трајању од прописаног, власницима, односно корисницима угоститељских објеката потребно је посебно одобрење

општинске управе градске општине. За дане дочека Нове године и Српске Нове године није потребно одобрење за продужење радног времена и приређивање музичког програма, односно емитовање музике у дужем трајању од прописаног.

Објекти у којима се приређују забавне игре и игре на срећу, осим казина, објекти за обављање вашарских активности, без обзира да ли поред наведених обављају и угоститељску делатност и интернет клубови могу бити отворени до 23,00 сата. У угоститељским објектима, објектима за забавне игре и игре на срећу, односно трговинским објектима регистрованим за промет алкохолних пића није дозвољена продаја алкохолних пића малолетним лицима. Правна лица и предузетници, који обављају угоститељску и трговинску делатност, дужни су да истакну ознаку да није дозвољена продаја алкохолних пића малолетним лицима. Ознака се истиче на видном месту у просторији или делу простора објекта у којем се врши промет алкохолних пића. Ако се промет алкохолних пића врши у киоску или сличном монтажном објекту, продајом ових производа преко шалтера, ознака из става 1 овог члана поставља се на видно место изнад или поред шалтера. Ознака је беле боје, правоугаоног облика, најмање величине од 210x300 mm и садржи текст: "Није дозвољена продаја алкохолних пића малолетним лицима", исписан ћириличким словима црне боје.

Правним лицима и предузетницима, који обављају делатност малопродаје цигарета и дуванских производа, забрањује се продаја цигарета и других дуванских производа малолетним лицима. Правна лица и предузетници, који обављају делатност малопродаје цигарета и дуванских производа, дужни су да истакну упозорење о забрани продаје цигарета и других дуванских производа малолетним лицима, на начин и у облику прописаном посебним прописом.

Лицу, које без одобрења надлежног органа постави објекат, уређај или други предмет на јавној површини или спољњем делу зграде, комунални инспектор ће наложити да исте, најкасније у року од три дана, уклони са јавне површине, односно спољњег дела зграде. Лице коме је издато одобрење за постављање објекта, уређаја или другог предмета на јавној површини или спољњем делу зграде дужно је да најкасније у року од 3 дана од дана престанка важења одобрења исте уклони са јавне површине, односно спољњег дела зграде. Уколико лице не поступи у року, комунални инспектор спровеће поступак принудног уклањања објекта, уређаја или другог предмета. Принудно уклањање извршиће предузеће коме су поверени ови послови, по налогу комуналног инспектора, а о трошку лица које је поставило објекат, уређај или други предмет на јавној површини или спољњем делу зграде. Ако власник, односно корисник не преузме принудно уклањање објекта, уређаја или другог предмета у року од 30 дана од дана принудног уклањања, исти се могу продати на јавној лицитацији. Средства остварена од продаје користе се за подмирење трошкова уклањања и чувања. Уколико средства нису довољна наплаћују се од власника, односно корисника објекта, уређаја или другог предмета, по ценовнику предузећа које је извршило принудно уклањање. Ништавно је свако одобрење за постављање објекта, уређаја и других предмета на јавним површинама и спољним деловима зграде, за извођење радова на спољним деловима зграда и за раскопавање јавних површина, ако је издато супротно одредбама ове одлуке. Управни надзор над спровођењем одредаба ове одлуке врши управа надлежне за послове планирања и комуналних делатности. Извештај и налаз о извршеном управном надзору Управа доставља Градоначелнику и председнику градске општине, ради предузимања мера из њихове надлежности.

У вршењу инспекцијског надзора надлежни инспектор дужан је да нареди уклањање објекта, уређаја и другог предмета са јавне површине или спољних делова зграде, ако су постављени без одобрења или супротно издатом одобрењу. Надлежни инспектор наредиће власнику, односно кориснику објекта, уређаја и другог предмета да одмах уклони објекат и робу под претњом принудног извршења. Ако се лице не налази на лицу места, надлежни инспектор ће, без саслушања странке, донети решење којим ће се наложити да се објекат, уређај и други предмет, као и ствари које се налазе у њима, уклоне у одређеном року, који се може одредити

на часове. Решење се налепљује на објекат, уређај и други предмет, уз назначење дана и часа када је налепљено и тиме се сматра да је достављање извршено. Ако лице не поступи по датом налогу, надлежни инспектор извршиће уклањање објекта, уређаја и другог предмета на терет власника, односно корисника, преко другог лица.

Ако се објекат или уређај не одржава у складу са одредбама одлуке надлежни инспектор наложиће власнику, односно кориснику или лицу које је дужно да их одржава да уклони уочене недостатке, у року који ће бити одређен у зависности од обима и сложености радова које је потребно извести. Ако власник, односно корисник или лице које је дужно да одржава објекте и уређаје не поступи по налогу надлежног инспектора, извођење потребних радова извршиће друго лице на терет власника, односно корисника или лица које је дужно да исте одржава. Изузетно, ако власник, односно корисник билборда, рекламне ознаке, раскладног уређаја за продају индустријског сладоледа и напитака, слободностојеће или зидне витрине не поступи по налогу надлежног инспектора, извршиће се уклањање објекта и ствари у њима на терет власника, односно корисника објекта, преко другог лица.

Уколико инвеститор по завршетку грађевинских радова не уреди фасаду зграде у целини, надлежни инспектор ће решењем наложити инвеститору да изведе ове радове у року који ће бити одређен у зависности од обима и сложености радова које је потребно извести. Ако инвеститор не поступи по датом налогу инспектора, потребне радове извршиће друго лице на терет инвеститора.

Ако власник, односно корисник зграде или дела зграде не одржава или изводи радове на спољним деловима зграде супротно одредбама ове одлуке, надлежни инспектор ће решењем наложити власнику, односно кориснику зграде да отклони уочене недостатке у року који ће бити одређен у зависности од обима и сложености радова које је потребно извести. Изузетно, на предлог власника, односно корисника зграде, надлежни инспектор може одобрити продужење рока за извођење радова. Уколико власник, односно корисник зграде не поступи по решењу надлежног инспектора, извођење потребних радова извршиће се на терет власника, односно корисника, преко другог лица. Уколико предузеће или физичко лице, које врши раскопавање јавне површине, по завршетку радова, не доведе јавну површину у исправно, односно првобитно стање, надлежни инспектор ће решењем одредити рок за извршење ове обавезе. Уколико предузеће не поступи по налогу инспектора радове ће извршити друго лице а на терет предузећа.

Уколико одговарајући субјекти не изврше обавезу уклањања снега и леда у складу са одредбама ове одлуке, надлежни инспектор ће наложити да је одмах изврше. Уколико субјекти не поступе по датом налогу инспектора, предузеће коме су поверени послови одржавања чистоће, односно путева извршиће обавезу на рачун тих субјеката.

Казниће се за прекршај правно лице и предузетник ако без одобрења надлежног органа постави објекат, уређај и други предмет на јавној површини и спољним деловима зграде, изводи радове на спољним деловима зграде или раскопа јавне површине.

Казниће се за прекршај правно лице и предузетник ако супротно одобрењу надлежног органа постави објекат, уређај и други предмет на јавној површини и спољним деловима зграда, изводи радове на спољним деловима зграда или раскопа јавну површину.

Казниће се за прекршај правно лице и предузетник новчаном казном ако назив или име на фирми, натписи на билбордовима и рекламним ознакама нису исписани на српском језику и ћириличким писмом, осим заштићеног знака или ако се ради о страном правном и физичком лицу или производу.

Казниће се за прекршај правно лице и предузетник новчаном казном ако не одржава у чистом и исправном стању:

- фирму, билборд, рекламну ознаку, видео бим и сличне објекте,

- расхладне уређаје за продају индустријског сладоледа и напитака,
- слободностојеће и зидне витрине,
- посуде са биљном декорацијом и клупе,
- заштитне и усмеравајуће ограде и запреке за возила,
- објекте за извођење забавних програма,
- јавне часовнике,
- уличне и друге отворе и друге објекте,
- јавну површину након депоновања грађевинског материјала и постављања грађевинске скеле,
- јавну површину након истовара или утовара огрева,
- терене за спорт и забаву,
- јавна купалишта,
- јавне санитарне и хигијенске објекте,
- спољне делове зграда,
- излоге дворишта, просторе између зграда колективног становања и пословних зграда,
- баште и друге затворене просторе уз ресторане и друге објекте,
- просторе и посуде за смеће,
- простор за игру и забаву деце,
- земљиште између зграда колективног становања, слободне просторе који се не користе у складу са посебним прописима и неизграђено грађевинско земљиште
- ако постави клима уређај на спољним деловима зграда видљивих са јавних површина, уколико оне представљају културна добра, односно споменике културе,
- ако у целини не уреди фасаду зграде након извођења грађевинских радова којима се мења хоризонтални или вертикални габарит зграде.

Казниће се за прекршај физичко лице ако:

- прља и оштећује објекте, уређаје и предмете и јавну површину, односно спољне делове зграда на којима су постављени; црта и исписује графите и друге натписе по њима,
- прља и оштећује терене за спорт и забаву, објекте, уређаје и опрему њима, односно просторе који су у функцији њиховог коришћења,
- прља и оштећује јавна купалишта, објекте, уређаје и опрему у њима односно просторе који су у функцији њиховог коришћења,
- прља и оштећује јавне санитарне и хигијенске објекте и опрему у њима
- држи ствари, односно предмете на прозорима, терасама, лођама
- балконима, који би услед пада могли повредити или упрљати пролазнике ако не држи цвеће у посудама осигураним од пада
- тресе тепихе, постељину и друге ствари преко тераса, лођа и балкона држи ствари и предмете на истим, које нарушавају изглед зграде исписује графите и друге натписе или на други начин прља и оштећује спољне делове зграде
- ако суши рубље на терасама, лођама и балконима зграде, видљивим са јавних површина, и ако се оне налазе у централној и екстра зони
- ако врши истресање или баца смеће и друге предмете и просипа воду
- ако у дворишту зграда колективног становања и пословних зграда
- простору између зграда и паркинг простору држи дуже од месец дана возило које није у функцији и коме су скинуте регистарске таблице, ауто камп приколице
- наноси штету зеленилу у двориштима, просторима између зграда не изграђеном грађевинском земљишту и другим сличним просторима депонује смеће и друге отпатке

Казниће се за прекршај правно лице и предузетник ако не:

- уклања снег и лед са тротоара, прилазних путева и стаза до пословних зграда и пословних просторија.
- уклања снег и лед са тротоара, прилазних путева и стаза до стамбене зграде.
- уклања снег и лед са тротоара, прилазних путева и стаза до стамбеног објекта.

Казниће се за прекршај правно лице и предузетник ако:

- држе отворен угоститељски објекат радним даном после 24,00 сата, а петком на суботу и суботом на недељу после 2,00 сата,
- приређују музички програм, односно емитују музику у угоститељском објекту радним даном после 23,00 сата а петком на суботу и суботом на недељу после 2,00 сата,
- приређују музички програм, односно емитују музику пре 8,00 сати, као и у време поподневног одмора од 15,00 до 18,00 сати,
- приређује музички програм, односно емитује музику на отвореном простору и у самом објекту преко дозвољене јачине,
- држе отворен угоститељски објекат у дужем трајању од прописаног, без посебног одобрења,
- држе отворене објекте у којима се приређују забавне игре и игре на срећу, осим казина, објекте за обављање вашарских активности, без обзира да ли поред наведених обављају и угоститељску делатност и интернет клубове после 23,00 сата,
- продају алкохолно пиће малолетном лицу,
- не истакну упозорење о забрани продаје алкохолних пића малолетним лицима не истакну упозорење о забрани продаје цигарета и дуванских производа малолетним лицима.

У сумарном, синтетисаном смислу, целовито сагледавање развоја и будућег, унапређеног функционисања система комуналних делатности, може се графички илустровати фокусом на кључне детерминанте развоја комуналног система (слика 7).

Слика 7. Кључне детерминанте развоја комуналног система